

Notat

Til sekretariatet i Verdiskaping Vestfold
Fra Jon Østgård, Vestfold Energiforum
20.12.2008

Videre arbeid med hovedkonklusjonene fra Klima 08.

Dette notatet oppsummerer noen av de mange viktige signalene, forslagene og holdningene som kom fram i klimaverkstedene under konferansen Klima 08. Notatet forsøker å peke ut noen fokusområder med forslag til videre innsats, og notatet avgrenses til utfordringer og problemstillinger som kan være relevante for drøfting i partnerskapet VSV.

Det vises ellers til konferanserapporten som er oversendt tidligere, og til energiforumets nettsted hvor foredrag, verkstedrapporter m.v. er publisert.

1. Kompetanse – samarbeid høgskole / næringsliv / offentlige virksomheter, kunnskapsformidling

Det er en rekke akademiske kompetansesentra rundt om i Norge som hver på sin måte bidrar med utdanning og kunnskapsoppbygging i klimaspørsmål og innen temaet fornybar energi. Konferansen Klima 08 ga et klart svar om at høgskolen i Vestfold bør være en viktig aktør i klimaarbeidet i fylket. Nærhet, dialog og regional forankring er stikkord bak dette signalet.

Høgskolen inngår også i Oslofjordalliansen, som er et utdannings samarbeid for blant annet ingeniør-/sivilingeniør innen klima- og energisektoren. Universitetet for Miljø og Biovitenskap (UMB) sitter sentralt i dette, sammen med høgskolemiljøene i Østfold, Vestfold og Buskerud. Høgskolen i Telemark deltar i dag ikke i dette samarbeidet, men de har blant annet særlig kompetanse på gass-/biogassteknologi. Det arbeides også for at de nye regionale forskningsfondene som etableres i forbindelse med forvaltningsreformen, organiseres sammenfallende med Oslofjordalliansen.

Høgskolen har allerede undervisningstilbud i miljøledelse, økodesign og miljøteknologi. I høgskolens entreprenørfag er det under etablering såkalte studentbedrifter, som underveis i utdannelsen tar på seg eksterne oppdrag fra bedrifter og offentlige virksomheter. Reelle små og mellomstore prosjektplaner kan bli realitet på denne måten. Dette gir en spennende kontaktflate mellom høgskoleutdannelsen og næringslivet som kan utvikles videre i Vestfold. Vestfold Energiforum kan spille en rolle som kontaktformidler.

Klima08-konferansen pekte på en rekke utviklingsområder for teknologi av betydning for klimagassproblematikken. Innen teknologimiljøet i Horten er det blant annet et spennende potensiale i Led-belysning. Produksjon av alger som råstoff for biodrivstoff er under utvikling i Danmark og Sverige, og et firma er i ferd med å starte produksjon i Larvik. I en regional sammenheng (Interreg. Skagerak-Kattegat) er det startet opp FoU-arbeid knyttet til CO₂-fangst fra store prosessbedrifter. Ny teknologi kan utvikles i en kobling eller partnerskapsprosjekter på nye arenaer mellom næringslivet og høgskolen. Eventuelt kan det utvikles i et nettverk med andre kompetansemiljøer i regionen. Finansieringsordninger for utviklingsprosjekter er en kritisk del av dette samarbeidet.

Satsing på alternative energibærere og tiltak i klimaproblematikken er fortsatt i en tidlig fase. Konferansen uttrykte et behov for en kunnskapsbase og database for hva som reelt skjer, statistikk, hvem som besitter kunnskap og hvem som formidler teknologi m.v. Dette er en rolle Vestfold Energiforum eventuelt kan påta seg, og blant annet benytte forumets nettside <http://vestfold-energiforum.no> til formidling.

2. Offentlige og private innkjøp som viktig faktor i klima- og energiarbeidet

Det er i vårt kjøpemønster og forbruksmønster at råvarer og energi forbrukes og omsettes, og klimagasskonsekvenser skapes. Offentlige myndigheter og næringslivsbedriftene i Vestfold har samlet et meget betydelig innkjøp av varer og tjenester. Hvis dette innkjøpsvolumet samlet sett har en bevisst strategi i forhold til klimavirkning og energispørsmål er dette et av de tyngste klimatiltakene som kan gjennomføres i fylket. Resultater i form av mer positive klimaregnskap kan oppnås relativt raskt.

Kommunene i Vestfold, fylkeskommunen og staten samarbeider om felles innkjøp av en rekke varegrupper innenfor VOIS (Vestfold Offentlige Innkjøpssamarbeid). Eksempelvis kan nevnes drivstoffavtale, elektrisitetsavtale, tjenestebiler, kontor- og skolemateriell m.v. Fylkesmannen har i lengre tid hatt et fokus på miljøvennlige offentlige innkjøp. Regjeringen iverksetter nå handlingsplanen "Miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser". Siktemålet er å innføre miljøkrav i alle offentlige innkjøp. Det etableres fylkesvise styringsgrupper, og VOIS vil bli et faglig knutepunkt i arbeidet. Assisterende fylkesmann Bjørn Strandli har deltatt i dette arbeidet.

Med utgangspunkt i klimaverkstedene anbefales det at følgende hovedtemaer følges opp videre:

1. En samlet klimastrategi ved innkjøp av drivstoff og transporttjenester
2. En samlet politikk for varmeenergiforsyning basert på fornybare energikilder og rehabilitering av bygg
3. Et krav om vektlegging av livsløpsanalyser på inventar og forbruksmateriell
4. Livsløpsanalyser som vektor i alle ledd av store utbyggingsprosjekter

Flere av disse problemstillingene bør kunne fanges opp i den motkonjunkturpakken som stat og kommuner blir involvert i allerede i 2009.

Generelt bør næringslivet og private og offentlige utbyggere utforme felles strategi og kriterier for klimabevisste utbyggingsprosjekter.

Prosjektet Stat-Næringsliv kan spille en viktig rolle i et samarbeid mellom offentlig og privat virksomhet.

Det er statens uttrykte ønske at næringslivet legger seg på de samme intensjonene som handlingsplanen for miljøvennlige innkjøp bygger på. VOIS vil ha en sentral funksjon i flere av disse temaene.

Vestfold Energiforum har foreløpig planlagt å arrangere et seminar i første halvår 2009 som på litt bred basis tar opp innkjøp av varer og tjenester sett i en klimasammenheng.

3. Klimaspørsmål og energispørsmål som premiss ved areal- og transportplanlegging

To av klimaverkstedene var viet transport og sammenhengen mellom arealplanlegging og energibruk.

Konferansen etterlyste tøffere bruk av både positive og negative virkemidler for å oppnå en klimavennlig transport, herunder å utvikle kollektivtransporten. Noen av hovedoverskriftene er parkeringspolitikk, kollektivt som kvalitetstilbud, trafikkknutepunkter, tilrettelegging for alternativt drivstoff, fysisk og økonomisk favorisering av kollektivalternativ, prioritert trafikkseparering (inkl. gang-/ sykkelvei), informasjon- og holdningsarbeid. Bruk av klimavirkemidler i transportpolitikken må skje både nasjonalt, regionalt og lokalt.

På regionalt nivå er det særlig viktig at energispørsmål og klimagasskonsekvenser får en synlig posisjon i arbeidet med regional planstrategi som nå startes opp med hjemmel i den nye planloven. Det samme gjelder Strategisk kollektivplan og utformingen av handlingsprogrammet til Nasjonal Transportplan, og det videre arbeidet med Bystrategiprojektet (Vestfoldbyen). Dette er planprosesser hvor fylkeskommunen er sentral, i tillegg til statens vegvesen.

Lokalt bør dette inngå i kommuneplanens samfunnsdel, og tiltak gjennomføres i ulike kommunedelplaner eller sektorplaner, herunder kommunens klima- og energiplan.

Energiløsninger og klimagasskonsekvenser må være en premiss for konkret arealplanlegging. Den nye planloven og ny byggteknisk forskrift gir helt nye virkemidler for å kunne styre mot valg av bærekraftige energiløsninger for oppvarming, og etablere energieffektive bygg. Større utbyggingsplaner bør omfatte et klimagassregnskap for transportkonsekvensene som genereres av en utbygging. Vestfold Energiforum planlegger et fagseminar om dette i annet halvår 2009.

Programmet "Framtidens byer" er et samarbeid mellom 13 utvalgte kommuner og staten for å utvikle byområder med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø. Programmet gjennomføres i perioden 2009-2014. Den største utfordringen er utslipp fra veitransporten. Intensjoner, virkemidler og erfaringer fra dette bør følges opp.

FN's klimapanel varsler endringer som får betydning for vår fysiske samfunnsutbygging. Direktoratet for Sivil Beredskap DSB øker nå sitt fokus på klimaendringer og samfunnsmessige tilpasninger til dette. Klimatilpasset samfunnsutbygging bør derfor være et synlig tema både i regional planstrategi og i kommunenes konkrete arealplanlegging.